

ΓΕΥΜΑ ΜΕ ΤΗΝ «Κ»	ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ	ΙΔΕΕΣ	ΙΣΤΟΡΙΑ	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	ΜΟΔΑ	ΑΘΛΗΤΙΚΑ	ΚΑΙΡΟΣ

Η επικράτηση του Μάο στην Κίνα

Μέσα σε τρία χρόνια οι κομμουνιστικές δυνάμεις κατατρόπωσαν τον εθνικιστικό στρατό του Τσανγκ Κάι Σεκ

Της **ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ Υ. ΓΟΥ***

Ο εμφύλιος πόλεμος μεταξύ εθνικιστών και κομμουνιστών στην Κίνα που ξέσπασε το Ιούνιο του 1946 δεν τερματίστηκε επίσημα ποτέ, και αυτό διότι, σε αντίθεση με ό,τι ισχύει στις περισσότερες συγκρούσεις, νικητές και ηττημένοι δεν συνήψαν συνθήκη για την κατάπαυση του πυρός. Αν και για τους περισσότερους ιστορικούς η ανακοίνωση της ίδρυσης της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας από τον Μάο

63
χρόνια
πριν

Τσε Τουνγκ, τον Οκτώβριο του 1949 σηματοδοτεί τη λήξη του εμφύλιου, στην πραγματικότητα η κατάληψη της ηπειρωτικής χώρας από τις κομμουνιστικές δυνάμεις δεν ολοκληρώθηκε πριν από το 1951. Ευλόγως, βεβαίως, ο Οκτώβριος του 1949 πέρασε στην Ιστορία ως ο μήνας κατά τον οποίο τερματίστηκε ο εμφύλιος. Στο τέλος του 1949, και ενώ οι εχθροπραξίες συνεχίζονταν σε περιορισμένες περιοχές της νότιας Κίνας, ουδείς αμφέβαλλε ότι ο Μάο είχε επικρατήσει.

Οι δύο στόχοι της ευφυούς στρατηγικής του Μάο

Ο θρίαμβος του Μάο είναι απόρροια της έξυπνης στρατηγικής του. Στην αρχή του εμφύλιου δεν έθεσε ως στόχο την κατάληψη αστικών κέντρων ή ακανόνιστων περιοχών, αλλά τη σταδιακή εξασθένιση της στρατιωτικής ισχύος του Τσανγκ Κάι Σεκ, ηγέτη των εθνικιστών. Για να πετύχει τον στόχο του, ο Μάο επεδίωκε μάχες όπου μπορούσε να χρησιμοποιήσει το σύνολο σχεδόν της στρατιωτικής του ισχύος εναντίον μικρότερων μονάδων του εθνικιστικού στρατού. Μολονότι, λοιπόν, οι δυνάμεις των εθνικιστών ήταν πολλαπλάσιες εκείνων των κομμουνιστών, με αυτόν τον τρόπο ο Μάο κατόρθωσε να επικρατεί ολοκληρωτικά στα πεδία των μαχών.

ντίληψη, την οποία εφάρμοσε όχι μόνο στον πόλεμο, αλλά και στην οικονομική του πολιτική. Ο Μάο από νωρίς είχε κατανοήσει ότι η Κίνα ήταν μια γεωργική χώρα και πως η καπιταλιστική οικονομία που άνηζε στα λιγοστά μεγάλα αστικά κέντρα υπό τον έλεγχο του Τσανγκ δεν θα μπορούσε να επιβιώσει αποκομμένη από τις τεράστιες αγροτικές περιοχές. Γι' αυτό άλλωστε η αγροτική μεταρρύθμιση αποτελούσε από την αρχή του εμφύλιου βασική προτεραιότητα του Μάο. Ως αποτέλεσμα αυτής ακριβώς της τακτικής, απολάμβανε τη στήριξη της αγροτικής οικονομίας, την ώρα που τα ελεγχόμενα από τον Τσανγκ Κάι Σεκ αστικά κέντρα βυθίζονταν στο οικονομικό χάος, καθώς ο τελευταίος αδυνατούσε πλέον να συγκρατήσει τις πληθωριστικές πιέσεις. Σύντομα, δε, η έλλειψη προμηθειών κατέστησε απελπιστική την κατάσταση στις μεγάλες πόλεις. Με τις ΗΠΑ να διστάζουν να του παράσχουν οικονομική και στρατιωτική βοήθεια, η κατάσταση άρχισε να επιδεινώνεται ραγδαία για τον Τσανγκ Κάι Σεκ.

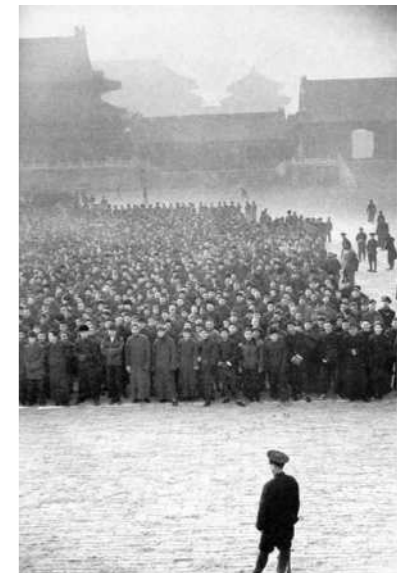
Τον Ιούνιο του 1947 οι δυνάμεις του Μάο πέρασαν για πρώτη φορά από τη στρατηγική άμυνα στις στρατηγικές επιθέσεις και άρχισαν να κερδίζουν έδαφος από τους εθνικιστές. Ο Μάο εκτιμούσε ότι θα εξουδετέρωνε τον στρατό του Τσανγκ Κάι Σεκ εντός τριετίας. Εντούτοις, η έκβαση του πολέμου εξελίχθηκε για τον ίδιο πολύ καλύτερα από ό,τι είχε αρχικά υπολογίσει. Από το 1947 μέχρι το 1948 οι κομμουνιστές είχαν κατορθώσει να θέσουν υπό τον έλεγχό τους το 99% του εδάφους της Μαντζουρίας και το 85% της γης βόρεια του ποταμού Γιανγκτσέ. Η βόρεια Κίνα ήταν ήδη χαμένη για τον Τσανγκ Κάι Σεκ.

Ο Μάο αναδείχθηκε θριαμβευτής του εμφύλιου πολέμου, χάρη τόσο στην ταλπηρή του στρατηγική όσο και στην άμεση αγροτική μεταρρύθμιση, η οποία προκάλεσε, εντέλει, ασφυξία στις μεγάλες πόλεις.

Ο New York Times ανέφερεν στο πρωτοσέλιδο της 2ας Οκτωβρίου του 1949 την ανακήρυξη της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας από τον Μάο. «Οι Κόκκινοι ανακηρύσσουν κράτος στην Κίνα», είναι ο τίτλος του σχετικού άρθρου, με την επισήμανση ότι πρωθυπουργός αναλαμβάνει ο Τσου.

Νεοσύλλεκτοι του εθνικιστικού στρατού σε πλατεία του Πεκίνου το 1948, λίγο πριν σταλούν για μια υποστηύδη εκπαίδευση και ριχτούν στη μάχη ενάντια στις δυνάμεις του Μάο. Τη χρονιά εκείνη, πάντως, οι εθνικιστικές δυνάμεις είχαν ήδη απολέσει τη βόρεια Κίνα.

Η αγροτική μεταρρύθμιση αποτελούσε από την αρχή του εμφύλιου προτεραιότητα των κομμουνιστών.

Αυτή η στρατηγική της σταδιακής εξασθένισης των δυνάμεων του εχθρού αποδείχθηκε εξαιρετικά πετυχημένη. Από τον Οκτώβριο του 1946 μέχρι τον Ιούνιο του 1947 οι περισσότερες επιθέσεις των εθνικιστών στις «απελευθερωμένες περιοχές» των κομμουνιστών δεν απέδωσαν καρπούς, με αποτέλεσμα ο Τσανγκ Κάι Σεκ, ο οποίος στις αρχές του 1947 πίστευε ότι θα μπορούσε να αποδεκατίσει σε σύντομο χρονικό διάστημα τις δυνάμεις του Μάο, να απογοητευτεί.

Μια άλλη στρατηγική του Μάο που αποδείχθηκε σοφή ήταν να δίνει προτεραιότητα στην κατάληψη των αγροτικών περιοχών και όχι των πόλεων. Επρόκειτο για μια ευρύτερη α-

Ο Αμερικανός στρατάρχης Μάρσαλ μαζί με τους Μάο και Τσανγκ Κάι Σεκ (δεξιά και οι δύο) λίγο πριν ξεσπάσει ο εμφύλιος.

1946. Άνδρες του εθνικιστικού στρατού προσπαθούν να αποκρούσουν τους κομμουνιστές στη Μαντζουρία.

1949. Τα κομμουνιστικά στρατεύματα εισέρχονται πανηγυρικά στο Πεκίνο. Η επικράτηση του Μάο δεν αμφισβητείται.

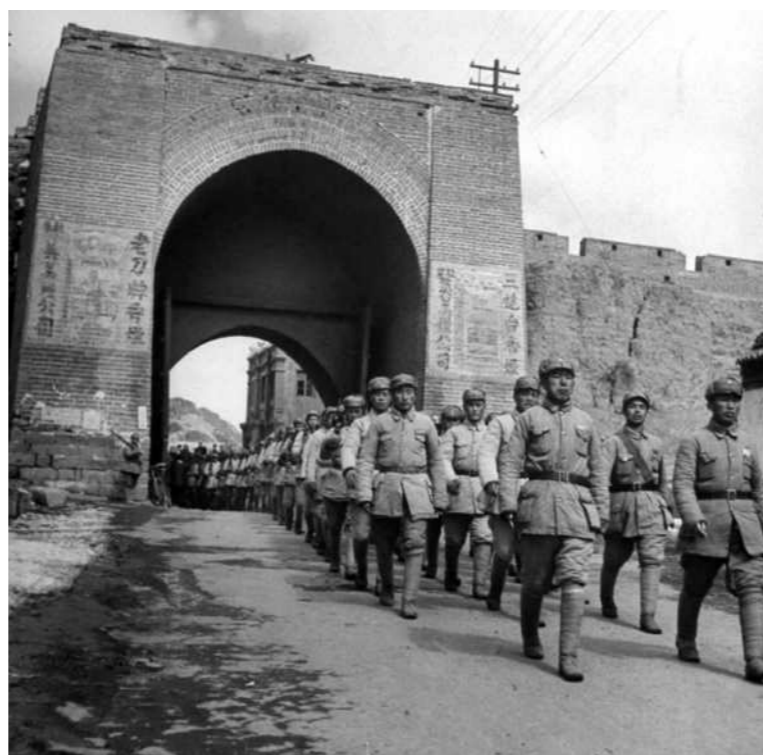
Οι τρεις εκστρατείες μέχρι την είσοδο στο Πεκίνο

Το φθινόπωρο του 1948, ο Μάο διέταξε τρεις «Μεγάλες Εκστρατείες». Από τον Σεπτέμβριο μέχρι τον Νοέμβριο του 1948, στην Εκστρατεία «Μουκδέν», οι κομμουνιστές αποδεκάτισαν τα καλύτερα στρατεύματα του Τσανγκ και απελευθέρωσαν όλη τη Μαντζουρία. Για πρώτη φορά δε, ο αριθμός των στρατιωτών του Λαϊκού Απελευθερωτικού Στρατού (3.100.000) ξεπέρασε αυτόν των εθνικιστών (2.900.000). Από τον Νοέμβριο του 1948 μέχρι τον Ιανουάριο του 1949, με την Εκστρατεία

Πολλά ανώτατα στελέχη των εθνικιστών, ακόμα και ο αντιπρόεδρος της εθνικιστικής κυβέρνησης, ο Λι Ζογκ Γεν, τάχθηκαν υπέρ μιας διαπραγματεύσεως με τους κομμουνιστές. Ηλιθίζαν να σταματήσουν οι κομμουνιστές στον ποταμό Γιανγκτσέ, τη φυσική διαχωριστική γραμμή μεταξύ της βόρειας και νότιας Κίνας, και να δημιουργηθούν δύο καθεστώτα: στον Βορρά, το κομμουνιστικό καθεστώς, και στον Νότο, το εθνικιστικό καθεστώς. Στη μακρά Ιστορία της Κίνας, η συνύπαρξη δύο καθεστώτων με φυσικό σύνορο τον ποταμό Γιανγκτσέ ήταν ένα συνηθισμένο φαινόμενο και η ιδέα ήταν κάθε άλλο παρά ξένη στους Κινέζους.

Οι εθνικιστές πίστευαν ότι ο πεισματάρης Τσανγκ Κάι Σεκ ήταν το κύριο εμπόδιο για τις διαπραγματεύσεις και τον πίεσαν να παραιτηθεί από την προεδρία, τον Ιανουάριο του 1949. Στην πραγματικότητα, ο Τσανγκ Κάι Σεκ εξακολουθούσε να λαμβάνει όλες τις κρίσιμες αποφάσεις. Ο Μάο, από την άλλη πλευρά, δεν ήταν διατεθειμένος να αποδεχθεί τη συμβιβαστική πρόταση των εθνικιστών. Αφού μπορούσε να καταλάβει ολόκληρη την Κίνα, γιατί να συμβιβάζεται με τη μισή;

Στην ομιλία του την Πρωτοχρονιά του 1949, χρησιμοποιώντας την ιστορία του Αισώπου, τόνισε: «Εμείς

Στρατιώτες του λαϊκού απελευθερωτικού στρατού παρελαύνουν στο Σινικό Τείχος. Ο Μάο αποδεκάζει αυστηρικά τις εθνικιστικές δυνάμεις στον Βορρά.

είμαστε ο καλός αγρότης, ενώ οι εθνικιστές είναι το παγωμένο φίδι. Δεν πρέπει να δειξουμε κανένα έλεος στους εχθρούς, αντίθετα, πρέπει να τους καταστρέψουμε ολοσχερώς». Ωστόσο, προκειμένου να δείξει στον λαό ότι η προοπτική της ει-

ρήνης δεν τον άφηνε αδιάφορο, τον Απρίλιο του 1949 ο Μάο έστειλε μια αντιπροσωπεία να διαπραγματευτεί με τους εθνικιστές. Μεταξύ των οκτώ όρων που έθεσε ο Μάο ήταν να κρεμαστούν ο Τσανγκ Κάι Σεκ και οι άλλοι «εγκληματίες πολέμου», κα-

θώς και να εγκαταλείψουν εντελώς την εξουσία οι εθνικιστές.

Η εθνικιστική κυβέρνηση δεν δέχθηκε αυτούς όρους που ισοδυναμούσαν με πλήρη παράδοση. Στις 21 Απριλίου και ενώ οι εθνικιστές είχαν απορρίψει τους όρους του, ο Μάο διέταξε τον Λαϊκό Στρατό να διασχίσει τον ποταμό Γιανγκτσέ. Σε δύο μέρες, οι κομμουνιστές κατείχαν το Νανκίγκ, την πρωτεύουσα της εθνικιστικής κυβέρνησης που είχε ήδη υποχωρήσει στην Καντόνα. Οι υπόλοιπες μάχες στη νότια Κίνα ήταν πολύ εύκολες για τον Μάο, αφού οι εθνικιστές δεν είχαν πλέον τη δύναμη να αντεπιτεθούν. Στις τρεις η ώρα το μεσημέρι της 1ης Οκτωβρίου του 1949, με τους στρατιώτες του να κυνηγούν ακόμα τους ηττημένους εθνικιστές στη νοτιοδυτική Κίνα, ο Μάο στεκόταν στην πύλη της Απαγορευμένης Πόλης του Πεκίνου και ανακρίθηκε σε όλο τον κόσμο: «Η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας ιδρύθηκε». Τον Δεκέμβριο, ο Τσανγκ Κάι Σεκ εγκατέλειψε την πόλη Τσεγκ Ντου, μια από τις τρεις τελευταίες προσηρηνές του πρωτεύουσές στην ηπειρωτική Κίνα και πέταξε στο νησί Ταϊβάν. Επitéλους, μετά τρία χρόνια αιματηρού εμφύλιου πολέμου, ο Μάο Τσε Τουνγκ είχε επικρατήσει ο Τσανγκ Κάι Σεκ, εχθρού του από το 1927 και έγινε ο νέος κυρίαρχος της Κίνας.

Παρούσα στη διεθνή σκηνή

Η ιστορία της Κίνας άλλαξε σελίδα και ο διεθνής πολιτικός χάρτης μεταβαλλόταν δραματικά. Από το 1949, ο κινεζικός λαός υπό την ηγεσία του Μάο θα βάδιζε σε έναν καινούργιο δρόμο προς τον εκσυγχρονισμό, όχι μέσω καπιταλισμού ή εκδυτικισμού, αλλά μέσω μιας σειράς σοσιαλιστικών πειραμάτων στην πολιτική, οικονομική, και κοινωνική ζωή. Στις διεθνείς σχέσεις, η κομμουνιστική Κίνα άλλαξε την ισορροπία των δυνάμεων του Ψυχρού Πολέμου στην Απώ Ανατολή. Η Κίνα μεταβλήθηκε από σύμμαχο της Αμερικής σε εχθρό της. Ανεξαρτήτως των φιλικών ή όχι σχέσεων της με την ΕΕΣΔ, η Κίνα του Μάο ήταν πλέον στο κομμουνιστικό στρατόπεδο και προσπαθούσε να διαδώσει τον κομμουνισμό τουλάχιστον στις γειτονικές της χώρες, κάτι που οι ΗΠΑ έπρεπε πάση θυσία να αποτρέψουν. Το ξέσπασμα του Πολέμου της Κορέας και οι αλλαγές των πολιτικών της Αμερικής προς τη μεταπολεμική Ιαπωνία, οι οποίες ωφέλησαν την οικονομική απογείωση της, για παράδειγμα, ήταν δύο από τις άμεσες συνέπειες της ίδρυσης του κομμουνιστικού καθεστώτος του Μάο στην Κίνα. Επιπλέον, η πατριωτική περηφάνια του Μάο οδήγησε τη Νέα Κίνα όχι απλά στην απαγκίστρωσή της από το άρμα της Αμερικής, αλλά στο να γίνει πλέον ένας ισός αντίπαλος της στο διεθνή πολιτική σκηνή, στην οικονομία, στον στρατιωτικό τομέα, ακόμα και στον πολιτισμό. Η Κίνα του Μάο πάλευε να παίξει έναν σημαντικό ρόλο στη διεθνή σκηνή, να έχει έναν ρόλο που θεωρούσε πως ταίριαζε στη γεωγραφική της έκταση, στο έδαφος παρελθόν της και βέβαια στο ιδεολογικό της προνόμιο. Αυτή η προσπάθεια συνεχίζεται μέχρι και σήμερα.

* Η κ. Κατερίνα Υ. Γου είναι υποψήφια διδάκτωρ Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.